

ИНОВАЦИИ ЗА БЕЗОПАСНОСТ И ЗДРАВЕ ПРИ РАБОТА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ В ИНДУСТРИЯТА

Yosif Antonov

Dundee Precious Metals Krumovgrad, 6900 Krumovgrad; Email: yosif.antonov@dundeeprecious.com

ABSTRACT. The development presents a study of safety and health at work in companies in the field of tourism and catering, as well as in manufacturing enterprises in the fields of textiles, construction, and mining. The results show that in light industry, health and safety take a back seat. In companies with high safety and health risks, it is safety and health that is the leading factors, followed by innovations for higher productivity and good financial performance. These are the innovations that improve production processes precisely with healthy employees, safe workplaces, and effective interlevel communication in companies. The agreement with the senior management on their introduction aims to improve the safety of the working environment, the health of the employees, reduce the expenses of work accidents and thus – increase the well-being of the employees and the company .

Keywords: sustainable business development, safety, health, workplace, incidents, occupational accident.

ИНОВАЦИИ ЗА БЕЗОПАСНОСТ И ЗДРАВЕ ПРИ РАБОТА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ В ИНДУСТРИЯТА

Йосиф Антонов

Дънди Прешъс Металс Крумовград, 6900 Крумовград

Резюме: Разработката представя изследване на безопасността и здравето при работа в компаниите от туризма и храненето, както и в производствени предприятия от областта на текстила, строителството и минно-добивната промишленост. Резултатите показват, че в леката промишленост здравето и безопасността са на заден план. Във фирмите с високи рискове за безопасност и здраве, безопасността и здравето на служителите са водещ фактор, следвани от иновациите за по-висока производителност и добри финансови показатели. Това са иновациите, които подобряват производствените процеси именно със здрави служители, безопасни работни места и ефективна комуникация между нивата в компаниите. Споразумението с висшето ръководство за въвеждането им цели да подобри безопасността на работната среда и здравето на служителите, да намали разходите за трудови злополуки и по този начин да повиши благосъстоянието на служителите и компанията.

Ключови думи: устойчиво бизнес развитие, безопасност, здраве, работно място, инциденти, трудова злополука.

Въведение

Основните стълбове за устойчиво бизнес развитие са три:

- икономика;
- общество;
- околна среда.

След тяхното подобряване устойчивото развитие става надеждно по отношение подобряване на безопасността и здравето на работното място.

За успешното устойчиво развитие обаче се пренебрегват други три компонента, а именно:

- култура;
- политически фактори;
- технологични фактори.

Устойчивото развитие може да бъде гарантирано, като се имат предвид тези стълбове, както и иновациите за безопасност и здраве на работното място за всички вътрешни и външни субекти, участващи в работния процес. Следователно е необходимо да се фокусираме върху иновациите в областта на безопасността и здравето

на работното място/среда, като въвеждаме нови фундаменти за устойчиво развитие и посочваме трите основни стълба за бъдещи изследвания/проучвания. Необходимо е да се използват методи като преглед на материалите от интервюирането на служителите, наблюдение на индустриите/икономиките и т.н., както и да се предвижда по какъв начин иновациите за устойчиво развитие ще повлияят за промяната на работното място и за безопасността и здравето на хората. Тази литература обаче е фокусирана върху общата връзка между иновациите на работното място и устойчивото развитие. Друга теза показва, че иновациите в областта на безопасността и здравето на работното място носят устойчиво развитие чрез здрави хора, по-безопасно работно място, намалени разходи за инциденти, контролирана среда, наблюдения, с които се опитваме да посочим пътища към устойчиво развитие и методи чрез иновации и подобрения в областта на безопасността и здравето при работа. Съвременните икономики се движат от добив, производство и услуги. Независимо от управляващите фактори, икономическият растеж и развитие на база слаб регулаторен режим по безопасност

и здраве при работа, е предпоставка за злополука. В миналото безопасността и здравето при работа не са били грижа за всички страни/предприятия. Сега здравето и безопасността се превръщат в ключов проблем на глобалните промени. Ефективното управление на безопасността и здравето при работа играе ключова роля в управлението на успешния бизнес. Глобалният проблем за устойчиво развитие е здравето и безопасността на служителите и работните им места. При тези предизвикателства е задължително да се отговори на въпросите как икономическото развитие и безопасността на труда влияят върху динамичната промяна на работното място, иновациите в областта на здравето и безопасността, високото разпространение на професионални болести и регистрирането на злополуки, които са първите фактори за устойчиво развитие. Ако има силно движение, което твърди, че продължаващият икономически растеж ще наруши баланса на природата и в крайна сметка ще доведе до екологични катастрофи, този дисбаланс между иновациите и развитието ще да доведе до неуспех в устойчивото развитие. Необходимо е периодично да се правят преглед и оценка на иновациите в областта на БЗР, връзката с променливите за устойчиво развитие и тяхното въздействие един върху друг. Повечето компании имат малко знания относно иновациите за безопасност и здраве на работното място и не считат това за основен двигател на устойчивото развитие. Фирмите се фокусират върху подобряването на производителността, изграждането на технологиите, максимизиране на печалбите, а не върху безопасността на работните места и здравето. Този подход води до безразличие към безопасност, здраве, околна среда на работното място и устойчиво развитие.

Преглед на иновативните методи

Безопасност и здраве при работа

Безопасността и здравето при работа са спорни въпроси, които са най-значими за успеха в икономическото развитие на компаниите.

Пример: Германският философ, Шопенхауер (1788-1860) акцентира върху значението на здравето като заявява, че „здравето не е всичко, но без здраве, всичко е нищо“. Съвместното разглеждане на въпросите за здраве и безопасност може да се разглежда като основен подход към цялостното благосъстояние на служителя на работното място. Трудовото здраве включва действията по трудова медицина, хигиена на труда, трудова психология, безопасност, физиотерапия, ергономия, рехабилитация и т.н. и включва защита на хората от физически наранявания. Международната асоциация по хигиена на труда БЗР (ИОНА), определя здравето и безопасността при работа (OHS, от: Occupational Health Safety) като наука за очакване, признаване, оценка и контрол на опасностите, възникващи на/от работното място, които биха могли да нарушат здравето и благосъстоянието на работниците, предвид възможните въздействия върху околната среда и общностите. Факт е, че БЗР (OHS) засяга популяризирането и поддържане на най-високата физическа, психическа и социална степен – благосъстоянието и ценностите на работниците от всички професии. Някои страни и компании са особено

затруднени с опасните условия на труд в редица области като минно-добивна и преработвателна промишленост, строителство, дори и в някои сфери на услугите. Има и цели континенти, които имат най-опасните практики и условия в управлението на детския труд, заетостта, неформалната икономика, интегрирането на половете, инспекцията на труда, морската безопасност, международната миграция, ХИВ/СПИН/Коронавирус и др. Показател за това е миграцията от Африка, както и страни с извънредни ситуации в Европа, съществуването на нулева сигурност и безопасност на работното място и здравето, което е заплаха за работниците. Оценяването на икономическите разходи за професионални травми и заболявания е друг въпрос към неизмеримите човешки страдания. Тези рискови и болни служители причиняват големи икономически загуби за предприятията и обществата като цяло, включително загуба на производителност и намален работен капацитет. Днес е много по-широко признато, че трудовите злополуки и болести могат да окажат значително влияние върху производителността, конкурентоспособността, репутацията на отделните предприятия. Освен това на национално ниво трудовите злополуки и лошото здраве могат да причинят хуманитарна и икономическа криза, увреждаща имиджа на добрия бизнес и оказваща отрицателно въздействие върху устойчивия икономически растеж. Също така нарастват неинфекциозните болести с висока тежест от заразно заболяване, при което те са от професионални заболявания в световен мащаб. Тези незаразни болести водят до дефицит на устойчиво развитие на служителите, особено за развиващите се страни, като се отказват от иновативните методи за устойчиво развитие.

Устойчиво развитие

Устойчивото развитие е оптимално използване на ресурсите във всички сфери на икономиката. В декларацията от срещата на високо равнище в Рио се дефинира цялостно устойчивото развитие като стратегия за задоволяване нуждите на сегашното развитие на света, както и стремеж да не се причинява неблагоприятно въздействие върху здравето и околната среда и да не се изчерпва или застрашава глобалната ресурсна база, т.е. да се запази способността на бъдещите поколения да задоволят своите нужди. Новата стратегия, очертана от Световния съюз за опазване на околната среда, определя устойчивото развитие като „подобряване на качеството на човешкия живот в рамките на капацитета на поддържащите го екосистеми“. Тук фокусът върху устойчивото развитие като процес, изискващ едновременно глобален напредък, е в различни измерения: икономически, човешки, екологични, технологични.

При този начин на устойчиво развитие печалбите са инвестирани в опазване на зелените технологии. Необходимо е да се акцентира върху настоящите и бъдещи нужди на поколенията, като за базова линия на развитието се определи човешкото здраве и опазването на околната среда. Това не е в ущърб на настоящия и бъдещ свят. Стратегията за устойчиво развитие на една компания не е само в увеличаването на производителността на компанията. Необходимо е да бъдат оценени и други аспекти, като например икономическа ефективност,

използване на ресурсите, здраве, безопасност и опазване на околната среда. Икономическата ефективност и БЗР са неразделими променливи.

Работно място и иновации

Иновациите на работното място (WPI, от: workplace innovation) внасят необходимите промени в работната среда, като по този начин увеличават рентабилността на компанията. Можем да се съсредоточим върху разработването на продукти и/или подобряването на процесите, като се вземат предвид иновациите на работното място. Терминът, „иновация на работното място“ се отнася до това как работниците/служителите са обучени с цел подобряване на производителността и създаване на добри качествени работни места. Иновацията на работното място е изпълнение на нови комбинирани методи в областта на организацията на труда, човешките ресурси, управленски и поддържащи технологии. Тя също допълва технологичните нововъведения и остава незабелязана като основен процес за формиране на комфорта на работното място. Иновациите са промяна, водеща до подобряване на работното място с цел да се направи промяна на съществуващата система, за да отговаря за настоящото състояние на технологиите. Технологичните иновации представляват 25% от успеха на въведените иновации, докато иновациите на работното място представляват 75% от успеха. Тук за като иновации на работното място можем да включим не само вътрешните организационни функции (работна организация, трудови отношения), но и външни функции (мрежови отношения). Тя не обхваща само областта за безопасност и здраве при работа (БЗР), а включва ниски рискове от стрес, висока автономност на работа, по-ниско физическо натоварване, непрекъснато развитие на компетентности и по-добри трудови отношения.

Връзки между иновациите в областта на безопасността и здравето при работа и устойчивото развитие.

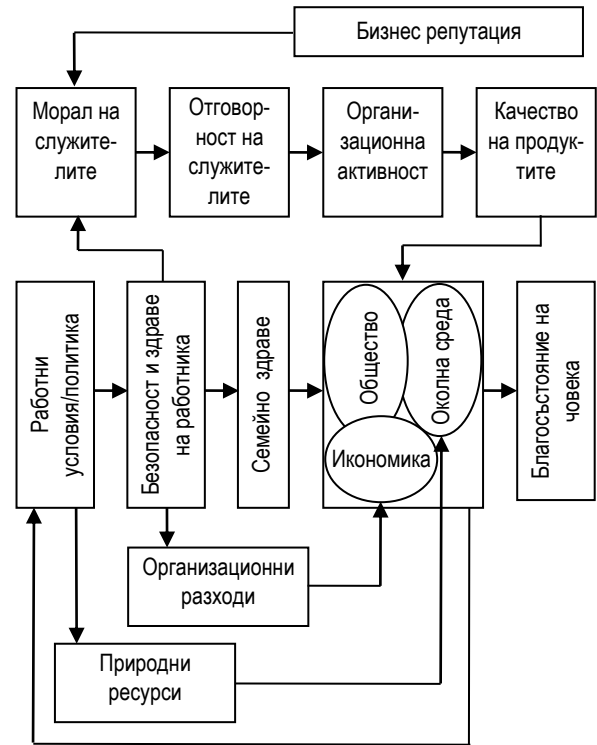
Към иновациите в областта на здравето и безопасността при работа и устойчивото развитие можем да подходим от различни гледни точки. На фиг. 1 е показана връзката между основните 3 компонента - хора, планета и печалба - за подобряване на БЗР и устойчиво развитие на служителите.

Фиг. 1 Интерфейс за устойчиво развитие на БЗР (OHS)

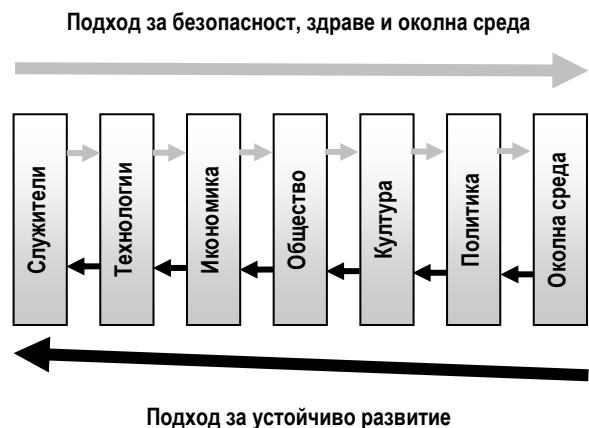
Под хора или общество имаме предвид тяхното здраве, безопасност и устойчиво развитие. По подобен начин при обсъждане на планетата (околна среда), ние имаме предвид устойчивата зелена икономика и зелена среда, която обитаваме, а работната среда да е удобна за хората, което води до устойчиво развитие. По този начин

тези три стълба са водещи за подобряване на БЗР и устойчивото развитие. Компаниите/фирмите не могат да се стремят към оптимизиране на рентабилността без добро здраве и безопасност при работа. В световен мащаб разходите за болести и безопасност при работа се увеличават и надхвърлят милиарди долари. Това се дължи на наранявания на работното място и влошено здраве. Без подобряване и/или иновации на безопасността на работното място и здраве, разходите, свързани с трудови злополуки и болести, няма да се намалят. На фиг. 2 схематично са представени връзките между безопасността на труда, здравето, околната среда и устойчивото развитие.

Фиг. 2. Връзка между безопасността, здравето, околната среда и устойчивото развитие.

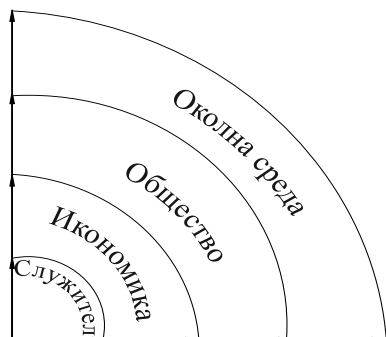
Ако я няма зелената икономика и предизвикателствата по отношение на безопасност и здраве на работното място не се контролират, печалбата ще е само мечта и няма да се постигне очакваното устойчиво развитие.

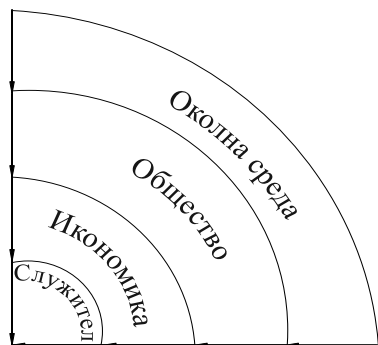
Фиг. 3. Подобряване на подхода към околна среда, БЗР и устойчиво развитие.

Резултат и дискусия

Прилагането на иновации с БЗР, свързани с устойчивото развитие показват, че има три основни стълба, които са от съществено значение за подобряването на БЗР и устойчивото развитие, а именно: икономика, общество и околна среда (фиг. 4а и фиг. 4б).

Фиг. 4а. Подходът за безопасност, здраве и околна среда

Фиг. 4б. Подходът на устойчивото развитие

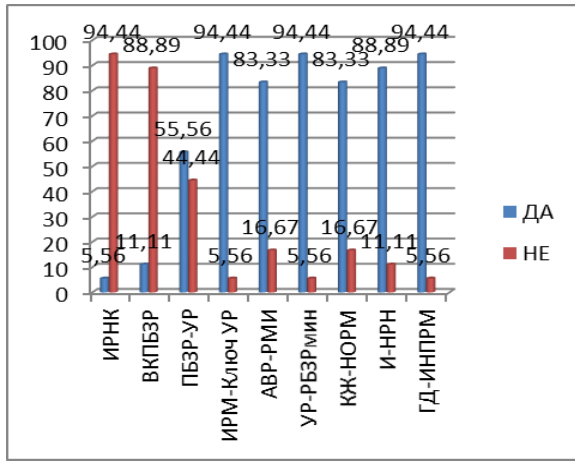
Когато има добра и позитивна култура, има и добри социални мотиви и всички служители с отдаденост участват в устойчивото развитие чрез подобряване на всички допринасящи фактори. Можем да направим следното заключение на казаното дотук: работата в безопасни и здравословни условия подобрява работата на служителите, повишава тяхната мотивация и ефективност, повишава производителността на труда и следователно подобрява качеството на продукта, намалява разходите му, увеличава продажбите и приходите в дългосрочен план.

Компаниите са небрежни по отношение на безопасност на работното място, здраве, околна среда, иновации, разходи за нараняване на работното място и устойчивото развитие. Възрастта на интервюираните е между 20 и 30 години. Това означава, че служителите, работещи в тези компании, са в трудоспособна възраст и ако се сблъскат с инциденти, те струват скъпо за компанията и икономиката. Почти всички служители се оплакват, че фирмата им не им предоставя лични предпазни средства, не се грижи за подобряване на компетентността им чрез обучение, не предлага достатъчни процедури и/или инструкции за работа и други инструменти, свързани с работното място. Много от тях отговарят, че фирмата им се фокусира върху подобряване на производителността, максимизиране на печалбата и получаване на повече финанси. Това не може да бъде постигнато без подобряване на околната среда и без

осигуряване на безопасно работно място. При 18 интервюирани служители около 5,56% са посочили, че в компанията им има опит с иновациите на работното място, но само 11,11% имат професионални познания за безопасност и здраве. В същото време 55,56% смятат, че подобряването на БЗР води до устойчивото развитие. 94,44% са на мнение, че иновациите на работното място са ключ към устойчивото развитие. В 83,33% висшето ръководство е ангажирано да подобрява иновативно работното място. 94,44% смятат, че има устойчивото развитие, когато рискът от БЗР е сведен до минимум. 83,33% са на мнение, че качеството на живот се подобрява при намаляване на опасностите на работното място и в 88,89% иновациите на работното място намаляват разходите за наранявания (табл. 1 и фиг. 5).

Таблица 1 Иновации и работно място

Код	Въпрос	Брой интервюирани Да	Процент %	Бр. интервюирани Не	Процент %
ИРНК	В компанията има ли опит в иновациите на работното място?	1	5,56	17	94,44
ВКПБЗР	Вашата компания има ли познания по безопасност и здраве при работа?	2	11,11	16	88,89
ПБЗР-УР	Смятате ли, че подобряването на БЗР води до устойчиво развитие?	10	55,56	8	44,44
ИРМ – Ключ УР	Смятате ли, че иновациите на работното място са ключ към устойчиво развитие?	17	94,44	1	5,56
АВР-РМИ	Ангажирано ли е висшето ръководство да подобрява работното място иновативно?	15	83,33	3	16,67
УР-РБЗР мин	Смятате ли, че устойчиво развитие ще има, когато рискът за БЗР е сведен до минимум?	17	94,44	1	5,56
КЖ-НОРМ	Смятате ли, че качеството на живот се подобрява чрез намаляване на опасностите на работното място?	15	83,33	3	16,67
И-НРН	Смятате ли, че иновациите на работното място намаляват разходите при наранявания?	16	88,89	2	11,11
ГД-ИНПРМ	Смятате ли, че годишните дискусии носят новаторски идеи и намаляват проблемите на работното място?	17	94,44	1	5,56

Фиг. 5. Иновации на работното място

За съжаление в световен мащаб повечето компании не се интересуват от здравето и безопасността на служителите. Служителите работят за оцеляването на техните семейства, а работодателите са устремени към високи печалби. Те нямат общи цели и/или ценности за приобщаващо развитие на обществото/служителите. Липсва пресечна точка, в която служителите и работодателите да работят за приобщаващото устойчиво развитие. Някои иновации подпомагат подобряването на работната среда чрез инструменти за непрекъснато подобряване, така че работната среда да става удобна, приятна и приветлива. Благосъстоянието на служителите и работниците се подобрява чрез намаляване на трудовите злополуки, болести и разходи при нараняване. Устойчивата среда на работното място означава устойчиво развитие за всяка компания. Може също да се каже, че при финансови и икономически кризи, безработица, социално сближаване и изменение на климата иновациите са ключ към устойчивото развитие. Иновациите на работното място (WPI), включват ниски рискове от стрес, висока автономия, по-ниско физическо натоварване, непрекъснато развитие на компетентности и по-добри трудови отношения, които водят до стабилност на устойчивото развитие на дадена компания. Подобряването на безопасността и здравето при работа или злополука е свързано с иновациите на работното място и устойчивото развитие. Ако работното място е опасно и нездравословно, това е показател, че устойчивото развитие не може да бъде постигнато, като процентът на заетост намалява и обратната миграция ще увеличава количеството на развиващите се икономики. В резултат на тези показатели компаниите е необходимо да разберат, че здравите служители са богатство и носят печалба на компанията. Следователно и компаниите е необходимо да пренасочат вниманието си от традиционно увеличаване на производителността и печалбата към съвременно поддържане здравето на служителите.

Резултати и нови подходи

Здравето на работното място е центърът на устойчивото развитие. СЗО определя безопасните работни места и здрави работници като предпоставка за висока производителност, социално, икономическо и устойчиво развитие. Предприятията с най-добри практики за

безопасност и здраве са най-продуктивни икономически, социално и екологично и реализират устойчиво развитие. То е незаменима част от безопасността на труда, здравето, околната среда, общността и има за цел да стимулира постоянно подобряване на производителността (фиг. 4). Технологиите са едни от най-важните съвременни методи за подобряване на социалните стандарти и превръщането им в приоритет на компаниите. Животът на служителите постепенно се подобрява, културата им също е необходимо да се преразгледа, като същевременно се подобрява работната среда и здравето. Нужно е разглеждане на социалната култура, когато подобряваме работната среда. Подобряването и контролът на околната среда е другият въпрос, който не се разглежда като производствен процес а като политически. На фиг. 6 са посочени шестте основни колони/линии за устойчиво развитие и подходи за безопасност и здраве.

Фиг. 6. Основните стълбове на устойчивото развитие и подходи за безопасност и здраве.

Нездравни служители в опасна околна среда и нездравословни условия на труд не могат да имат максимална производителност и ефективност. В резултат на това компанията/организацията се обрича на финансови проблеми/кризи, които от своя страна създават трудни икономически условия за работници, служители и други заинтересовани страни, включително клиенти и акционери. Нараняванията и щетите върху имуществото и работниците не само увеличават разходите на компанията (медицински и оперативни разходи, компенсации на обществото и контрагентите), но и унищожават бизнес репутацията, което води до намаляване на пазарния дял на съответната компания. Това от своя страна намалява морала и мотивацията на служителите, отразява се неблагоприятно върху качеството на продуктите и води до неизбежно изместване на организацията/компанията от пазара. Следователно безопасността на труда и здравните

програми пряко засягат служителите, а косвено в дългосрочен план – обществото, технологиите, иновациите, културата, икономиката, политиката и околната среда.

От друга страна, без социална и икономическа основа, безопасността и здравето няма да бъдат успешно управлявани и да гарантират бизнеса. Околната среда, културата, технологиите също влияят на производителността по време на работа и е показателно, че компанията/организацията е част от територията на обществото и всичко, което засяга едното, пряко или косвено въздейства върху другото. Като цяло иновациите в областта на безопасността и здравето на индустриалното работно място водят до устойчиво развитие, подобрявайки основните производствени процеси. Иновациите се справят с минимизиране на трудовете злополуки, намаляване на болестите на работното място, намаляване до ликвидиране на разходите за наранявания и водят до развитие на устойчиви системи за управление на безопасността и здравето на работното място, отговорност към всички корпоративни участници, създаване на плавен поток на комуникация във всички посоки и развитие, основано на научни изследвания и споделяне на опит.

Заклучение

В заключение, този доклад прави опит да покаже как иновациите в областта на безопасността и здравето при работа въздействат върху устойчивото развитие. Изследванията, които са описани в доклада, са насочени към и фокусирани върху въздействието на БЗР и устойчивото развитие, базирано на комбинация от икономически, социални и екологични фактори.

Устойчивото развитие не може да има, без да се вземе предвид работното място, безопасността на работници/служители и контролиращата среда.

Печалбата и устойчивото развитие са блокиращи параметри само ако работната среда, обществото и културата се считат за ключови елементи за устойчивото развитие.

Препоръка: Да се разработят и внедрят иновации и методи за повишаване на устойчивото развитие на база:

- отношението на икономическата ефективност и БЗР като взаимовръзка и неразделност;
- краткосрочни и дългосрочни ползи;
- частични и общи ползи от иновациите на работното място и устойчиви стълбове;
- въвеждане на нови методи на управление на производството и системи за безопасност;
- подобряване здравето на работното място чрез ефективно използване както на възобновяемите

ресурси, така и на човешките, а служителите да са обучени да ценят и защитават себе си;

- подобряване на благосъстоянието на служителите и компанията.

За изграждането на устойчивото развитие като надстройка на компанията са необходими ефектите и дългосрочните въздействия на основните и допълващи колони във връзка с безопасността на работното място и здравето на служителите.

Термини и съкращения:

БЗР, (OHS) – Безопасност и здраве при работа (от: Occupational Health Safety);

ИОНА – Международна асоциация по хигиена на труда (от: International Occupational Hygiene Association);

WPI – Иновации на работното място (от: workplace innovation);

СЗО, (WHO) – Световна здравна организация (от: World Health Organisation);

MOT, (ILO) – Международна организация на труда (от: International Labour Organisation)

Литература:

- MOT. 2009. Стандарти на MOT за безопасност на труда и Здраве: Насърчаване на безопасна и здравословна работна среда, Международна Трудова Конференция, 98-та сесия, Женева.
- ILO. 2003. Safety culture at Work Safety in numbers: Pointers for global safety culture at work. International Labour office, Geneva
- ILO. 2006. Occupational health and safety: synergies between security and productivity, ILO, Geneva committee on Employment and Social Polity: GB295-ESP-3-2006-01-0211-1-EN.doc/v2.
- ILO. 2014. Safety and health at work: a vision for sustainable prevention: XX World Congress on Safety and Health at Work 2014: Global Forum for Prevention, Frankfurt, Germany/International labour Office – Geneva.
- Joint ILO/WHO Committee. 1995. Definition of Occupational and Safety, 12th Session of Joint ILO/WHO Committee on Occupational Health.
- WHO, 20. 1994. Global strategy on occupational health for all: the way to health at work. Recommendation of the second meeting of the WHO Collaborating Centres in Occupational Health, Beijing, China.
- WHO. 1995. Global strategy on occupational health for all: the way to health at work, Geneva.
- WHO. 2012. Health indicators of sustainable jobs, presented at Initial findings from a WHO Expert Consultation, pp. 17-18.